

Folkeregistret i By og Landkommuner blev ligesom andre Steder hentet. I Holbæk skete det den 29. November 1944, og Registret blev først anbragt paa en Landejendom, men senere med Skatteinspektørens Bistand flyttet til et sikrere Gemmested, hvorfra det kunde hentes ubeskadiget frem efter 5. Maj 1945.

Pejlestationen i Vipperød sprænges i Luften.

Nytaaret 1945 blev skudt ind paa virkningsfuld Maade. Sabotører lagde efter et omhyggeligt Forarbejde den tyske Radiopejlestation ved Vipperød i Ruiner. Der var 17 Mand om Foretagendet, 7 fra Hornsherred og 10 fra Holbæk under Ledelse af daværende Politibetjent Vagn Ledhus-Larsson. En Del af Holbækfolkene var uøvede og tog først paa Aftenen ud paa Ugerløseegnen, hvor man ved Landevejen rejste et Snestakit og lod Begynderne fyre et Par Salver af mod det. Saa mødtes man med Hornsherredsfolkene ved Vipperød Planteskoles Pakhus Kl. 24, der blev udsat Vagtposter paa Landevejen, og Resten af Gruppen gik ganske roligt op til Pejlestationen, hvor hver Mand fandt sin Plads. Det var en let Sag for de syv Mand, der skulde foretage Afvæbningen, at kravle over Gærdet, da Tyskerne var alt andet end vagtsomme. Der skulde være en Vagt paa Pladsen, men han var gaaet ind i Pejlerummet, og den anden Vagt, der opholdt sig i Udkigstaarnet og kun skulde overvaage Manden paa Jorden, sad og halvsov. Pludselig stod en Frihedskæmper ved Siden af ham og slog ham paa Skulderen med nogle Ord om, at han skulde vaagne op. Det gjorde Manden. Han blev fuldstændig hysterisk. Han vrælede som en stukken Gris, og under et Haandgemæng tabte han en dansk Haandgranat fra Bæltet. Den blev anslaaet ved Faldet og begyndte at hvisle. I Løbet af faa Sekunder vilde den altsaa eksplodere, men Frihedskæmperen sparkede den resolut ned fra Taarnet, og Tyskeren blev bragt til foreløbig Tavshed. Ved Spektaklet i Taarnet og Braget fra Haandgranaten kom Lederen frem i en af Dørene, men da han saa de væbnede Sabotører, vendte han om og slog Døren i. Han blev forfulgt, fik 4-5 Maskinpistol-Projektiler gennem sine Frakkeskøder og fik Hænderne op. Samtidig løb andre Sabotører ind i Samlingsstuen, hvor Tyskerne var ved at fejre Nytaarsgilde med Snaps, Vin og Masser af Madvarer paa Bordet. Gennem Højttaleren lød Hitlers Nytaarsstale, men nu blev hans Tilhørere noget aandsfraværende. Kort efter stod alle Tyskere under Bevogtning paa en Skraaning udenfor, mens Frihedskæmperne tømte hele Stationen for Uniformer, Tæpper, Vaaben, Ammunition og Papirer. Kuppet viste sig senere endnu bedre, end Hovedledelsen havde regnet med. Bl. a. blev fundet en Oversigt over samtlige tyske Pejlestationer i Danmark og adskillige fortrolige Oplysninger, der paa rette Sted kom til at gøre god Nytte. Stationen blev ogsaa fotograferet paa Kryds og paa tværs, før der blev meldt klar til Sprængning. Der var da anbragt 5 kg Trotyl under hver af Senderens tre Transformatorer, og Mandskabsbygningen var antændt ved Hjælp af Benzin. Hele Aktionen fik et yderst vellykket Forløb, og Tyskerne rasede over den Overrumpling, de havde været Genstand for.

Med Aarsskiftet tog Begivenhederne Fart i Holbæk. Der blev hentet Remingtonskrivemaskiner paa Centralskolen, og Tyskerne beslaglagde Raadhuset til tysk Politistation. I denne Maaned fandt ogsaa de første Likvidationer Sted. En ung Pige fra Allerup, der formodedes at sidde inde med visse Oplysninger fra en Likvidation i Roskilde, blev skudt ned i Villakvarteret, og i Tølløse blev en rødhaaret ung Dame, der havde indlogeret sig paa et Pensionat, hentet en Nat, og hendes Lig blev senere fundet i Maglesø. Politiet er den Dag

1. Poul Ejede Olsen (66)

2. Harry Larsen (65)

i Dag ikke helt klar over hendes Identitet, men det er givet, at hun har optraadt som Stikker flere Steder i Holbæk Opland.

Da Tyskerne begyndte at interessere sig for Kullageret paa Havnen, blev Handelskompagniets Kulkran den 9. Februar sprængt i Luften. De store Benzinlagre i DDPAs Tankanlæg ved Havnen havde Sabotører allerede taget sig af. Her blev der i Tiden fra Maj 1944 til Marts 1945 hentet ca. 20.000 Liter Benzin. Mestre for dette Arbejde var Holbæk-Frihedskæmpere, der midlertidigt havde taget Ophold hos den navnkundige Gaardejer Gunnar Marboe paa Strandgaarden ved Jægerspris. Der gik sære Frasagn i Byen om de flinke Sabotører, der efter det første Besøg sendte Lagerforvalterens Frue en Æske Chocolate med Kortet: „De fem fra Benzintanken!“ I Marts kom der Ordre til at sprænge hele Tankanlægget i Luften, og denne Begivenhed fandt Sted paa den dejlige Foraarssøndag, den 11. Marts. Bragene var ikke skrækindjagende, men Røgdudviklingen helt overvældende, saa Branden blev det største Folkeskuespil i Byen i hele Besættelsestiden. Hele Holbæk var paa Benene, og selv om Tyskerne for rundt og konfiskerede en Masse Fotografiapparater, saa blev dog Røgmasserne foreviget paa talrige Billeder. *kunne ses fra Strandgaarden ud over Byen*

Kort Tid efter, den 23. Marts, blev Muslingekogeriet Mytilus sprængt i Luften. Sprængningerne foretoges i begge Tilfælde af Holbæk-Frihedskæmpere, der fik Lejlighed til at vise deres Formaaen ogsaa paa dette Omraade.

I god Tid blev der gjort Forberedelser til om fornødent at lægge Jernbanetrafikken Hindringer i Vejen. Officiant F. O. Nielsen blev ansat som Ekstraskriver paa Statsbanernes Godsekspedition og fik derved Lejlighed til at være med ved Opbygningen af en Modstandsgruppe blandt Jernbanemændene. Der blev holdt Instruktionsmøder i Kælderen under Varehuset, og man havde et udmærket Vaabendepot mellem to Lag Loft over Godsekspeditionens Kontor. Den første Jernbanesabotage blev sat ind den 25. Februar 1945 paa Banelinien mellem Hvalsø og Tølløse og var direkte rettet mod et tysk Militærtog, der afsporedes med 9 Vogne. Heraf væltede tre Personvogne ned ad Dæmningen. Tyskerne i Toget blev fuldstændig vilde af Raseri og anholdt omgaaende ca. 40 af Egnens Beboere, hvoraf nogle endda kom løbende for at hjælpe, idet de ikke var klar over, at Sprængningen havde ramt et tysk Tog. Senere blev endnu nogle af Egnens Beboere anholdt, og alle førtes til Tyskernes Hovedkvarter paa Tølløse Højskole, hvor der holdtes Forhør hele det næste Døgn. En lille halv Snes af de anholdte blev holdt i tysk Fangenskab lige til Kapitulationen, skønt ikke en af dem havde noget med Attentatet at gøre.

Fra Skærtorsdag den 29. Marts og indtil hen imod Kapitulationen foregik adskillige Banesprængninger baade Øst og Vest for Holbæk og paa Odsherredsbanen. Formaalet var i første Række at faa opbrugt Statsbanernes Reservedelslager, saa det i givet Fald vilde være muligt at lukke helt for Trafikken igennem længere Tid. I et enkelt Tilfælde var Tyskerne ude efter Sabotørerne, men kun med det Resultat, at to tyske Soldater blev skudt i Benene.

Den 13. Marts likvideredes en ondartet Stikker, der havde opereret forskellige Steder i Odsherred og Holbæk Opland. Han havde i Holbæk truffet en Arbejdsmand fra Hegnet og havde under et eller andet Paaskud lejet et Værelse hos ham. Iøvrigt havde Manden tidligere været Portner i Shellhuset, men var nu optaget af at skaffe Underretning om Vaabenedkastninger. Han fik dog ikke Lejlighed til at gøre Ulykker i Holbæk. Han blev hentet en Aften af haandfaste Folk, og hans Lig blev nogle Dage senere fundet i et Mosehul Vest for Sophienholm.